

Delavsko-kmetijski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II.

LJUBLJANA, 3. septembra 1925.

Stev. 31.

Rr politična in socialna politika.

Če človek čita „N. Dnevnik“ in „Kmetijski list“, mora biti prepričan, da živimo v deželi največje politične svobode in najboljše socialne politike, odkar nam sveti nova zvezda Rr „sporazuma“.

V resnici pa gazimo v nič manjši politični in socialni reakciji kot pod PP vlado in vsemi prejšnjimi meščanskimi režimi.

Prejšnji teden so obsodili v Ljubljani mladega delavca na 2 leti težke ječe. Prihodnji teden bosta v Ljubljani dva procesa proti delavcem, ki so podpirali žrtve PP reakcije. V Mariboru sede delavske žrtve orjunske 1. junijske oborožene ekspedicije v Trbovljah.

Delavstvu v Zagorju ob Savi je oblast prepovedala zadnjo nedeljo volilni shod.

V Ljubljani se ne razpiše občinskih volitev, temveč gospodari še vedno troperesna demokratska deteljica, kakor čujemo, se misli postaviti nov gerentski svet, a volitev ne marajo razpisati isti ljudje, ki so jih še nedavno zahtevali.

V Trbovljah tudi pod novo vlado gospodari staro gerentstvo.

Delavec plačuje davek, služi vojsko, a nima najosnovnejše pravice — voditi občinsko upravo.

Delavstvo vzdihuje pod težkimi bremenami, a nima niti te pravice, da bi volil svoje zastopnike v svoje inštitucije — Delavsko zbornico in bolniško blagajno.

To je socialna politika radičevcev v praksi!

Delavstvo, le z bojem in z odločnim strnjenim nastopom bomo napravili konec tej politiki — *socialne smrti!*

Napredovanje kitajskega boja.

Stvoritev protiboljševiške fronte s strani imperialistov, ki hoče uničiti sovjetsko unijo in popolnoma kolonizirati Kitajsko — je pospešila nacionalno revolucijo v Kitajski. Fronta te nacionalne revolucije se obrača proti tujim imperialistom in proti njihovim domačim kitajskim lakajem: raznim generalom in kompradorjem (agentom inozemskih firm in bank).

V revoluciji 1. 1850. so se pod vodstvom Hung Shu Tzuena dvignili *južno-kitajski kmetje* proti francoskim in angleškim imperialistom. Takozvana *boksarska vstaja* 1. 1900. je bila izraz ogorčenja *severno-kitajskega* ljudstva proti krivicam nemških, japonskih in ruskih carističnih razbojnikov. Revolucija, ki je izbruhnila 1. 1850., je trajala celih 15 let. Zmagala ni zato, ker je šla mandžurska vlada roko v roki z Angleži proti kitajskim revolucionarjem, ker je končno hotel sam prvotni voditelj vstaje Hung Shu Tzuen uvesti krščanstvo v Kitajski (a katoliški misionarji so na Kitajskem najvnetejši agenti imperialistov!) in se je končno sam imenoval za cesarja v Nankingu, radi česar je izgubil zaupanje ljudstva. Boksarska vstaja je pa propadla zato, ker so jo vodili nazadnjaški in nesposobni ljudje, ki so smatrali celo vstajo za navadno gonjo proti tujcem sploh.

Sedanje gibanje na Kitajskem pa ni več čisto protitujsko, temveč se *zvestno* obrača proti imperialistom, proti izkoriščevalcem kitajskega ljudstva brez o-zira na to, ali so to Angleži ali kitajski mogotci.

V zadnjem času so se revolucionarni boji v tej ogromni državi zopet poostriili. In to je zopet spravilo iz ravnotežja angleško buržuazijo, katere vodilni dnevnik „Times“ piše, da je to gibanje „moskovski duh“.

Angleški tisk imenuje kitajske stavkujoče delavce in študente — boljševike. In res, kitajski delavci si ne dajo več dopasti, da bi jih streljala v lastni deželi — japonska in angleška policija. Torej tu res vlada „moskovski duh“.

Trocki odgovarja na te obdolžitve angleškega meščanskega tiska sledeče: „Mi Moskvičani smo pripravljeni, da sprejmemo vse te obdolžitve in razkritja. Ali k temu moramo še pripomniti, da so najboljši agenti za razširjenje „moskovskega duha“ na vzhodu kapitalistični politiki in žurnalisti. Na vprašanje najbolj neizobraženega kitajskega kulija: „Kaj je boljševik?“, mu odgovarja angleško meščansko časopisje: „Boljševik je oni kitajski delavec, ki noče, da bi ga streljali japonski in angleški policaji; boljševik je oni kitajski študent, ki bratstvo ponuja roko krvavečemu kitajskemu delavcu; boljševik je oni kitajski kmet, ki se ne strinja s tem, da bi na njegovi zemlji vladali tuji nasilniki“. Tako pojasnjuje meščanski tisk „boljševizem“. Nato nadaljuje Trocki:

„Ali je mogoče na vzhodu voditi boljšo, bolj prepričevalno propagando? In čemu naj rabimo na vzhodu kot na zapadu tajne agente z moskovskim zlatom v enem žepu, s strahom in dinamitom v drugem? Ali so ti agenti v stanju, da bi vršili tisočinko onega vzgojnega dela, ki ga vrše „Times“ in tovariši v vseh delih sveta popolnoma brezplačno — to moramo priznati? Če bi takozvani moskovski agent dejal zatiranemu kitajcu, da je politika Moskve politika osvobodjenja zatiranih razredov in narodov, bi morda tega Kitajec ne verjel, ker so ga inozemci že tolikokrat ogoljufali! Ali popolnoma bo to verjel, če mu pove isto o Moskvi najhujši sovražnik Moskve — nazadnjaški angleški žurnalist.

Če se prične zavedati svojih človeških pravic napoi nagi in sestradani kitajski delavec, mu pravijo: moskovski agenti so te nahujskali! Če se združi z drugimi delavci za obrambo svojih najelementarnejših človeških pravic, mu rečejo: To je moskovski duh! Če gre na ulice svojega lastnega mesta, da brani svojo pravico do življenja in razvoja, mu kriče: To je boljševizem! — Tako gre korakoma naprej kurz revolucionarne vzgoje pod vodstvom *inozemске policije in žurnalistov policijskega mišljenja!*

Kakor rečeno, so se v zadnjem času zopet poostriili boji na Kitajskem. In to je razburilo poleg imperialistov še nekoga:

II. internacionala!

Ta internacionala „Socialističnih“ ministrov se hujuje nad — ruskimi boljševiki, da so prebudili Kitajce! Razburjajo se nad tem, ker so pač — ministri imperialističnih vlad in guvernerji imperialistov v kolonijah! Zato so na sedanjem svojem kongresu v Marseju na Francoskem obsodili — ne imperi-

aliste, ampak Moskvo in kitajske delavce ter študente, češ, da je njihovo gibanje nacionalizem! Da se pa naredijo lepše, kakor izgledajo, so sklenili ti slavni „internacionalni socialisti“, da se skliče nova xy svetovna konferenca, na katero bi seveda prišli reševati kitajsko vprašanje oni, na katerih povelje se strelja kitajske delavce in študente! Moške II. internacionale nosijo v svojih ministrskih torbah lepe papirnate programe o „svetovnem miru“ (poleg tega seveda lahko opravljajo službo ministrov za vojsko in modernizacijo morilnega orožja). Morda ima že tudi za to konferenco kak obsežen program MacDonald, bivši angleški kraljevi ministrski šef. Če ga še nima, bi mu mi enega predložili. Je zelo enostaven. *Kitajska hiša naj pripada Kitajcem! V to hišo naj vstopi tujec šele, ko potrka na vrata! Gospodar hiše ima to pravico, da odpre vrata le prijatelju, sovražnika pa da puste pred pragom ali da ga vrže čez prag.* Ta kratek in enostaven program naj obvelja za Kitajce, Marokance, Sirce, Druze, za vse! Gospodje ga seveda ne bodo prostovoljno sprejeli, ker po njihovem mnenju smrdi po „moskovskem duhu“.

Naše delo v zadrugah

Po vprašanjih, ki smo jih dobili v zadnjem času od sodrugov iz raznih krajev, kako stališče naj zavzamejo napram konsumom, ki so danes v rokah socialistične birokracije, vidimo, da si v tem vprašanju še niso na jasnem vsi naši somišljeniki.

Zato bomo o tem spregovorili več besedi v našem listu.

Stranka, strokovne organizacije in zadruge — to so delavske organizacije, ki streme za tem, da dobi proletariatska sredstva v svoje roke in da s tem odstranijo izkoriščanje človeka po človeku. Da to dosežemo, bo treba še težkih bojev in — železne discipline. In disciplino pogrešamo pri nas najbolj.

Volivna kroglica in parlament nas ne privedejo nikamor naprej v naših bojih. Vsak delavec bi že moral biti o vsem tem prepričan in bi moral vedeti, da samopomoč je najboljša. Kako malo se pa tega delavstvo zaveda, vidimo že iz popolnoma pasivnega, brezbržnega zadržanja mnogo delavcev napram konsumom.

Pa pravi kdo: Kaj naj grem v konsum, kjer imajo besedo sami najhujši socialpatrioti in birokrati! In zakaj imajo ti danes res prvo besedo? Ker se naše delavstvo ne briga za konsume, ker v njih ne sodeluje, ampak jih še celo zapuša. Pojdimo v konsume, v zadruge, delajmo tam in gotovo bomo dosegli svoje zahteve, izmed katerih je prva: konsumi morajo res služiti delavstvu in ne višjim birokratom.

Na letošnji zadrugi dan dne 5. julija smo videli ponekod razveseljav pojav: da so se naši somišljeniki udeležili zadrugne proslave v večjem številu kot pa tisti, ki danes vladajo v konsumih. Toda ni dovolj, priti samo na občni zbor in na kako izredno prireditve. Treba je stalno delati notri.

V konsumih najdemo poleg množice proletarskih članov tudi precejšnjo plast malomeščanstva, ki danes sicer koleba med proletariatom in buržuazijo, pa se lahko kljub temu v odločilnih

momentih izpremeni v zaveznika proletariata.

Člane konsumov zanimajo predvsem neposredna vsakodnevna življenska vprašanja. In na tem polju je odprta zelo hvaležna agitacija za pridobivanje vseh teh članov za aktivni proletarski razredni boj.

Delavske zadruge bi se morale razširiti tudi na kmete in s tem spodbuditi predvsem gospodarske temelje, na katerih sloni klerikalna organizacija na deželi.

Polno nalog je tu! Ker množice naših somišljenikov niso delale aktivno v zadrugah, so pač današnji voditelji konsumov vodili te tako, kakor ni odgovarjalo proletarskim interesom. Delavske zadruge so poleg strok. organizacij ona društva, v katerih se zbirajo najširše plasti delavstva. In najzavednejši člani prol. razreda morajo skrbeti za to, da bodo te zadruge od najmanjše podružnice pa do načelstva res delavske in ne v rokah koristolovcev!

Boj za mladino.

„Kdor ima mladino, ima bodočnost.“

Ta pregovor uporabljajo često kot frazo vsi oni, ki se od časa do časa spomnijo mladine, navadno pa — tedaj, ko se to parolo uporablja ali pa zlorablja v gotov namen. Vendar je v tem stavku mnogo resnice.

V bistvu mladine je prehajanje, hiter razvoj, prihajajoče. Včeraj še otroci, danes že mladi pomožni delavci, jutri odrasli delavci. Od otroka do moža. Od pretepanega in zaničevanega šolskega otroka do samostojnega človeka.

Mladostna starost ima mnogo koristi in slabosti v primeri z odraslo dobo. Ali te „slabosti“ so navadno le prednosti za mladino. Posebno ona „izkušnost“ starih manjka mladini. To je res! Ali v večini slučajev je ravno to sreča za mladino. Če mladina ne bi bila mladina, bi mi vedno tavalili po potih „izkušenih“ pradedov.

Danes živimo v dobi *velike preobrazbe*. Staro, kapitalizem, se je objektivno preživelo, je postalo ovira za napredek in s silo se bori za svoj obstanek. Ali nova družba bo neizogibno nadomestila staro.

V tem boju proti staremu in za novo skušajo vse stranke — reakcije in napredka — pridobiti zase mladino. Delavski razred se ima tudi tu boriti z velikimi težkočami. Meščanstvo skuša delavsko mladino z najrazličnejšimi sredstvi korumpirati in odvrti od razrednih ciljev. Kino, šport, razne telovadne organizacije kot „Sokol“ in „Orel“ — vse to služi v njene namene. Nam primanjkuje skoraj vseh sredstev za pridobitev mladine.

Boj vseh strank gre za mladino proletarskega razreda.

Meščanska mladina je in ostane meščanska! Proletarska mladina pa ne ostane proletarska. Kajti vladajoči razred delavsko mladino korumpira, razdira.

Mladina se bori na mnogo frontah. Ali na razredni fronti se bori najmanj. Kapitalisti si vzgajajo iz vrst delavke in kmečke mladine rezervno proti delavskemu razredu. Kdo je izkrvavel v svetovni vojni — za imperialistične interese, če ne delavska in kmečka mladina? Ali naj gre ona še enkrat v klav-

nico, ki nam jo obetajo maroški, kitajski i. dr. dogodki?!

Če si delavsko politično kot strokovno gibanje ne bo ustvarilo močne rezerve v del. mladini — so temni izglezi za bodočnost.

Zato delajte, odrastli sodrugi, med mladimi proletarci in proletarkami!

Mladina naj gre v strokovne organizacije in naj tam polnopravno dela! Mladina naj se udeležuje vsega proletarskega pokreta! Naj ga navda s svojo mladeniško ognjevitostjo!

Delavska mladina spada v bojno fronto delavskega razreda!

Bolniška blagajna.

V zadnji številki smo skritizirali poslovanje OUZD na podlagi njegovega lastnega poročila. Če smo eno stvar obsodili, poročila. Če smo eno stvar obsodili, poročila. Če smo eno stvar obsodili, poročila.

OUZD priporoča za edini izhodi varčevanje. Pa ne pove jasno, na čigar račun naj se vrši to varčevanje. Če mislijo bolj varčevati pri podeljevanju nagrad ravnateljem in komisarjem, se s tem strinjamo. Če pa mislijo tako

varčevati, da bo delavec še težje dobil v bolezni in nezgodi podporo, kakor jo je dobil s trudom doslej, pa moramo tak način varčevanja najodločneje odkloniti.

Z vso brezobzirnostjo je treba postopati proti podjetnikom, ki počejo izvrševati svojih obveznosti, in na drugi strani je treba varčevati z izdatki in nagradami za razne višje glave birokratskega aparata!

Sedaj pa pride na vrsto še eno lepo poglavje iz poročila OUZD. Poročilo pravi:

„Na socialnem zavarovanju znatno bolj zainteresirani kakor delodajalci so delavci. Njim je zavarovanje namenjeno in tega dejstva bi se moralo delavstvo v polni meri zavedati. Žalibog pa pomanjkljiva vzgoja delavstva in dostikrat neutemeljena kritika poslovanja urada in njegovih naprav to zavest tlači k tlom.“

Ta je imenitna! OUZD poučuje delavce, da je zavarovanje za nje važno! kot da se delavci tega ne bi zavedali! Predobro se zavedamo tega delavci in prav zato z žalostjo zremo na to, kako je vlada omogočila premoč podjetnikov nad nami v bolniški blagajni in iztrgala upravo iz rok delavstva!

Omogoči naj se vpliv delavstva na OUZD, razpiše naj se že enkrat volitve, odstavi naj se komisarje, izroči naj se upravo delavstvu v roke in videli boste, kako bo OUZD lepo napredoval.

Da nas neizvoljeni komisarji poučujejo, kako važno je za nas delavce zavarovanje, je višek cinizma. To je prav tako, kakor če sedi kapitalist za polno obl. ženo mizo, pa pridiguje lačnim delavcem, kako važna je za človeško telo zdrava in zadostna hrana — a mu te hrane noče dati. Gospodje nas učijo o zavarovanju — pa nam tega zavarovanja ne dajo!

Od vlade postavljene komisarje v bolniški blagajni je obsodilo njihovo lastno delo. OUZD so privedli na rob propada. Ako nočeno sploh priti ob vsako zavarovanje, je treba predvsem in nemudoma

razpisati volitve v OUZD!

Delavske socialne institucije morajo biti v rokah delavstva in morajo služiti delavstvu!

Ves razredno-zavedni proletariati naj se združi, naj enotno zahteva razpis volitev in naj gre enotno v te volitve, da reši OUZD delavstvu!

proletarke; nekdo pač mora zadovoljevati pohoto meščanskih frakarjev. Gospod Andjelinić je brezdvomno govoril iz duše buržuazije kot njen intelektualni zagovornik...

St. Radić proti osemurnemu delavniku.

Pucelj in Prepeluh vabita v zadnji številki „Kmetškega lista“ — industrijski proletariati, da naj postane peto kolo pri Rr „sporazumu“. Dragi gospodje, ne trudite se za delavske glasove, ker jih ne boste dobili! Delavstvo je mogočen samostojen razred, ki ne bo taval za nikomur, najmanj pa za tistim, ki je sovražnik delavskim interesom. „Kmetški list“ je še nedavno pisal, da je pri nas samo zato

Sodrugi!

Širite po delavnicah in tovarnah misel o potrebi zedinjenja strokovnega gibanja cele Jugoslavije na podlagi razrednega boja in proletarske demokracije!

toliko brezposelnih, ker — se delavcem ne ljubi delati! In Stjepan Radić je prejšnji teden izjavil „Trgov. glasniku“, listu srbske veleburžuazije, da je treba v naši državi odpraviti osemurni delavnik.

Klerikalna čistost.

SLS ni udeležena pri današnjem sporazumu srbske buržuazije z nekaj izdajalci Hrvatov. Brezdvomno ji moramo to za enkrat priznati. Koliko časa bo to ostalo, pa ne vemo, ker „gliša vkup štrih“. A „Slovenec“ hoče sedaj prepričati vse Slovence, da klerikalci samo zato nočejo podpirati nove vlade, ker je prav taka kot PP vlada. To pa, gospodje, ne bo točno! SLS je lansko leto vstopila v Davidovičev vlad, ki je proti delavstvu natančno tako reakcionarno nastopala, kot PP in kot današnja Rr vlada. SLS ni nič manj kriva današnjih reakcionarnih razmer, kakor ostale meščanske stranke. Vsi skupaj ste pletli bič proti delavstvu. A spletli ga niste samo proti delavstvu, ampak ste nujno še sami postali žrtev razmer, ki ste jih sami ustvarili. Zato ni rešitve nikjer drugje kot v — delavskem razredu. Ko se bo ta zopet postavil na noge, bo konec vsem reakcionarjem in „sporazumašem“.

Kako stiska Slovenijo davčni vijak.

Ministrstvo je izdalo uradno statistiko o plačanju davkov od 1. januarja do 31. maja t. l. Za to dobo je po proračunu predvideno za območje zagrebške finančne delegacije 54,208.333 Din, za sarajevsko

Domači pregled.

Vladimir Čopič piše iz Moskve.

Gotovo se še vsi bralci našega lista spominjajo vesti, da je iz zagrebških zaporov pobegnil na tri in pol leta težke ječe obsojeni s. Vladimir Čopič. Sedaj je pisal iz Moskve zagrebškemu sodniku, da je srečno došel v Rusijo in da se mu godi v Moskvi prav dobro, mnogo bolje kot v „svobodnem“ Zagrebu in še bolj kot v zagrebških zaporih.

Dve obletnici.

Radić je govoril na proslavi tisočletnici hrvaškega kraljestva v Zagrebu in na 352 letnici kmečke vstaje na Krškem polju.

V Zagrebu je proslavljal monarhijo in centralizem. Novembra 1918 je v Zagrebu isti Stjepan Radić govoril kmetom o hrvaškem kraljestvu sledeče:

„Hrvaški kmetje niso postali republikanci pod vplivom Stjepana Radića, temveč ravno nasprotno, Stjepan Radić kot predsednik kmečke stranke je postal republikanec, ker je vsa stranka republikanska. Mi smo že danes taki republikanci, da ne bi sprejeli za kralja niti Tomislava, niti Krištinina, niti Zvonimira, ako bi vstali in nam zopet hoteli vladati kot

naši hrvaški kralji. Še več! Da pride z nebes sam Jezus Kristus, sin božji, pa bi tudi njemu rekli: Jezus Kristus, ti kraljuj v nebesih, a nam dopusti, da si tu na zemlji uredimo kmečko republiko!“

Hrvaški kmetje so se letos spominjali teh Radićevih besed in zato niso odobrvali njegovega monarhističnega govora na letniški proslavi tisočletnice hrvaškega kraljestva.

Radić je pa prišel tudi na Krško polje, na proslavo 352 letnice revolucije slovenskih kmetov. Slovenski kmetje so ostali hladni napram Radićevim, Puceljevim in Prepeluhovim govorancam, ker vedo, da to niso kmečki voditelji, ki bi žrtvovali kakor Matija Gubec svoje življenje za kmečke pravice, ampak da so to ljudje, ki so se iz strahu pred zaporom prodali srbskim radikalom.

P. Radić jemlje kmetom zemljo.

Minister za agrarno reformo Pavle Radić je izdal nalog, da morajo kmetje v varaždinski županiji vrniti zemljo veleposestnikom, ki so jo od njih dobili. Ne samo, da radićevci nočejo dati veleposestniške zemlje kmetom, ampak še tisto zemljo, ki so jo že imeli kmetje, izročajo zopet vele-

posestnikom. — Kmetje bodo že znali poplačati tako radićevsko „kmečko“ politiko.

Trgovina z belim blagom.

V Zagrebu se je končal proces proti lastnikom javnih hiš in kupčevalcem z dekleti. Krivci so bili obsojeni na zapor 2—6 mesecev, nekateri so bili oproščeni. Ta proces je bil obsodba današnje družbe, ki dovoljuje in podpira prostitucijo — prodajanje teles delavskih in kmečkih deklet. V kakšnih razmerah se je vršil ta proces, kaže dovolj dejstvo, da so se priče (zapeljana dekleta) nahajale v preiskovalnem zaporniku, a trgovci s človeškim mesom in lastniki javnih človeških trgovin pa — na svobodi.

Kako se je vršil ta proces, nam kaže najbolje zagovor advokata dr. Andjelinića, ki je rekel dobesedno sledeče: „Od zaslišanih prič, ki so starosti 16—26 let, je 6 služkinj, 5 šivilj, 2 natakarice, 1 kontoristinja in 4 delavke in torej ni strahu za družbo.“ Z drugimi besedami pomeni to: javno meščansko mišljenje naj se ne vznemirja, ker je statistično dokazano, da med žrtvami ni gosposkih hčerk, a današnje sodišče se menda ne bo brigalo za...

V. I. U.:

Socializem in pravica narodov do samoodločbe.

(Nadaljevanje.)

3. Pomen pravice do samoodločbe in njen odnošaj napram federaciji.

Pravica do samoodločbe narodov pomeni izključno pravico do neodvisnosti v političnem smislu, do svobodne politične odcepitve od zatirajočega naroda. Konkretno pomeni ta zahteva politične demokracije popolno svobodo agitacije za odcepitev in rešitev vprašanja o odcepitvi potom referendumu (splošnega glasovanja) naroda, ki se misli odcepiti. Na ta način ta zahteva nikakor ni enaka zahtevi po odvajanju, ustvarjanju malih držav. Ona označuje le dosleden izraz boja proti vsakemu nacionalnemu zatiranju. Čim bližji je demokratični ustroj države popolni svobodi odcepitve, tem redkejša in slabejša bodo v praksi stremjenja po odvajanju, kajti nedvomljive so koristi velikih držav tako s stališča gospodarskega napredka kot s stališča interesov množice, pri čemer te koristi vedno bolj naraščajo z naraščanjem kapitalizma. Priznanje samoodločbe ni enako priznanju federacije kot načela. Lahko je kdo odločen nasprotnik tega načela in pristaš demokratičnega centralizma, ali predpostavlja federacijo nacionalni enakopravnosti kot edini pot k popolnemu demokratičnemu centralizmu. Stojčel ravno na tem stališču je Marx, ki je bil centralist, predpostavljal celo federacijo Irske z Anglijo nasilnemu podrejevanju Irske Angležem.

Cilj socializma ni samo uničenje razdrobljenosti človeštva na male države in razne izolacije narodov, ni samo zблиžanje narodov, ampak tudi njihova združitev. In prav za dosega tega cilja moramo z ene strani razjasniti množicam reak-

cionarnost idej Rennerja in O. Bauerja o takozvani „kulturno-nacionalni avtonomiji“, a z druge strani zahtevati osvobodjenje zatiranih narodov ne v splošnih raztopljenih frazah, ne v praznih deklaracijah, ne v obliki „odlaganja“ vprašanja do socializma, temveč v jasno in točno formuliranem političnem programu, ki mora posebej upoštevati licemernost in plašljivost socialistov zatirajočih narodov. Podobno temu, kakor more priti človeštvo do uničenja razredov samo potom prehodne periode nadvlade zatiranega razreda, podobno more priti človeštvo do neizogibne združitve narodov le potom prehodne periode popolnega osvobodjenja vseh zatiranih narodov, t. j. svobode odcepitve.

4. Kako se proletarsko-bojevno postavlja vprašanje o samoodločbi narodov.

Že v 17. in 18. stoletju je malomeščanstvo postavilo ne samo zahtevo po samoodločbi narodov, temveč vse točke našega demokratičnega programa — minimuma. In malomeščani doslej še vedno postavljajo utopično vse točke, pri čemer pa ne vidijo razrednega boja in njegove krepitve pod demokracijo in verujejo v „mirni“ kapitalizem. Taka je namreč utopija mirne zveze enakopravnih narodov pod imperializmom. Ta utopija slepi narod in hrani jo kautskyanci.³ Nasproti tej meščanski, oportunistični utopiji mora socialističen program poudarjati kot osnovno, najbitnejšo in neizogibno razdelitev narodov na zatirajoče in zatirane — pod imperializmom.

Proletariat zatirajočih narodov se ne more omejiti na splošne, šablonske fraze proti aneksijam in za enakopravnost narodov v splošnem. Take splošne fraze ponavlja vsak pacifistični buržuj. Proletariat se ne more z molkom izogniti za imperialistično buržuazijo posebno „neprijetnemu“ vprašanju o mejah države, ki sloni na nacionalnem zatiranju. Proletariat ne more,

³ Kautsky — duševni vodja nemške soc.-demokracije in II. internacionale.

da se ne bi boril proti nasilnemu zadrževanju tlačanih narodov v mejah gotove države, a to tudi pomeni boriti se za pravico samoodločbe. Proletariat mora zahtevati svobodo političnega odvajanja kolonij in narodov, ki jih zatira „njihov“ narod. V nasprotnem slučaju ostane internacionalizem proletariata prazen in le v besedah; potem tudi ni mogoče zaupanje, niti razredna solidarnost med delavci zatiranega in zatirajočega naroda; ostane nerazkrinkano licemerstvo reformističnih in kautskyanskih zagovornikov samoodločbe, ki zamočujejo narode, ki jih zatira „njih lastni“ narod in jih nasilno drži v „njihovi lastni“ državi.

Z druge strani morajo socialisti zatiranih narodov posebno braniti in izvajati v življenju popolno in brezpogojno, seveda organizacijsko enotnost delavcev zatiranega naroda z delavci zatirajočega naroda. Brez tega je nemogoče ohraniti samostojno politiko proletariata in njegovo razredno solidarnost s proletariatom drugih dežel pri vsakovrstnih in vseh zvijačah, izdajstvih in prevarah buržuazije. Kajti buržuazija zatiranih narodov stalno preobrača gesla nacionalnega osvobodjenja v varanje delavstva: v notranji politiki izkorišča ona ta gesla za svoje reakcionarne sporazume z buržuazijo vladajočih narodov; v zunanji politiki se trudi skleniti pogodbo z eno od tekmujočih imperialističnih držav za uresničenje roparskih namenov (politika malih držav na Balkanu itd.).

Ta okolnost, da more boj za nacionalno svobodo proti eni imperialistični državi pod gotovimi pogoji izkoristiti druga „velika“ država v svoje prav tako imperialistične namene — more prav tako malo prisiliti socialiste, da bi se odrekli priznanju pravice do samoodločbe narodov, kakor ne morejo prisiliti socialistov, da bi se odrekli svojemu republikanstvu radi pogostih slučajev, ko buržuazija izkorišča republikanska gesla v svrhu političnega slepljenja in finančnega ropanja, n. pr. v romanskih deželah (Francija itd.).

(Konec sledi.)

23,020.666, za ljubljansko 29,166.666, za splitsko 6,659.583, za beograjsko 71 milijonov 501.898, za novosadsko 70 mil. 433.750 Din. Dejansko pa je bilo v tem obdobju vplačano na Hrvaškem 66,899.850 Din, v Bosni in Hercegovini 30,166.204, v Sloveniji 56,576.775, v Dalmaciji 10 mil. 787.467, v Srbiji in Črni gori 60 mil. 212.689 in v Vojvodini 131,336.108.

Iz te statistike se da predvsem ugotoviti interesantno dejstvo, da so skoraj vse pokrajine plačale v prvih petih mesecih znatno več nego znaša alikvotni del budžetske postavke. Le beograjska finančna oblast je zaostala za približno 11 milij. Ali še zanimivejša za nas je dejstvo, da je Slovenija v tej dobi med vsemi pokrajinami odnesla rekord, plačala je namreč skoraj še enkrat toliko, kolikor je bilo predvideno v proračunu.

Srbija je mnogo bolj bogata kot Slovenija, pa je še vendar plačala 11 milijonov dinarjev manj, kot je ministrstvo predpisalo. A od siromašne in izmuzgane

Slovenije so naši davčni uradi iztirjali 27,410.109 Din več, kot so predpisali gospodje v Beogradu. A kaj izjavlja na vse to vrhovni finančni urad v Ljubljani? V svoji okrožnici z dne 6. avgusta prav nič ne pohvali davkoplačevalcev, da so plačali do 31. maja 27 in pol milijona Din več kot je bilo treba, temveč pravi nasprotno, da mora vstevši do 31. julija iztirjati od slovenskih davkoplačevalcev še 76 milijonov dinarjev (na Ljubljano samo odpade od te vsote 28 milijonov Din). In v svoji okrožnici finančna delegacija tudi žuga uradnikom, kaj bo z njimi, če ne bodo „bolj odločno“ iztirjevali davkov! Posebej pa še poudarja, da je treba prav do zadnjega facka iztirjati davek na ročne delavce!

Tako smo zopet priča starega pojava, da so bile oblasti na Kranjskem vedno strožje kot pa gospoda na Dunaju in da je sedaj davčna administracija v Ljubljani še mnogo gorečnejša, kot to zahteva beograjska vlada. Povedali bi še nekaj dru-

vsakodnevne interese poedinih strok, le na vsakodnevne delavčeve skrbi — brez splošnih proletarskih razrednih (= političnih) ciljev.

Leninovo stališče je zmagalo.

Ko se je proti 1. 1905. silovito razvil v Rusiji delavski pokret — v gibanje množic, je tedaj nastalo sporno vprašanje o razmerju strokovnih organizacij do politične stranke. Lenin je bil proti temu, da bi bile strok. organizacije formalno odvisne od socialdemokratske stranke, pač pa je smatral za dolžnost strankinih članov, da delujejo organizirano v strokovnem gibanju za marksistično smer. Dejal je: „Stranka mora z vsemi sredstvi stremeti za tem, da vzgoji v strokovnih zvezah organizirane delavce z najnatančnejšim razjasnjevanjem razrednega boja in socialističnih nalog proletariata, da tako pridobi v strok. zvezah dejansko odločujoči vpliv, da se morejo strok. organizacije pod gotovimi pogoji direktno priključiti stranki (njeni akciji), ne da bi odbile od sebe nadstrankarskih članov.“ On je torej za zvezo med proletarsko stranko in strokovnim gibanjem. Taka zveza pa obvaruje delavsko gibanje le tedaj pred oportunitizmom, če je stranka (to so njeni člani) dovolj močna, da obvlada celo gibanje.

Na londonskem kongresu ruske socialne demokracije je formuliral Lenin sledeče stališče o strokovnem vprašanju: „Strankin kongres opominja strankine organizacije in člane, ki delujejo v strokovnih zvezah, na eno glavnih nalog njihovega dela: Delati je treba na tem, da strokovne zveze priznajo idejno vodstvo stranke in da se upostavi organizacijska zveza med obema, kakor hitro dopuščajo to krajevne razmere.“

Da ne bi kdo napačno razumel besed „organizacijska zveza“, moramo to na kratko pojasniti. Tedaj je bila enotna proletarska stranka. Pod besedo „zveza“ se ne sme razumeti organizacijske enotnosti med stranko in strok. zvezami. „Organizacijsko zvezo“ so tedaj pojmovali kot — medsebojno zastopstvo. Stranka je imela tedaj svojega zastopnika v strokovnem svetu, ali — kakor se je uradno imenoval — v centralnem biroju strok. organizacij.

V strankinem glasilu „Proletarij“ se je Lenin odločno obrnil proti politični nevtralnosti del. strok. gibanja. Dejal je: „Razredni interesi buržuazije ustvarjajo neizogibno stremenje, omejiti strok. zveze na ozko omejeno delovanje na podlagi obstoječega sistema, držati jih proč od vsake zveze s socializmom. Teorija (politične) nevtralnosti je idejna obleka teh meščanskih stremenj.“ Tako jasno je govoril Lenin že 1. 1908.

(Konec prih.)

Razširite „Delavsko-kmečki list“ med člane strokovnih organizacij!

gega, pa imamo tiskovni zakon... in prosimo vse bralce, naj si kar sami mislijo...

Posledica takšne finančne politike, kot jo je uganjala PP vlada in ki se z vsó natančnostjo nadaljuje pod Rr vlado, je stradanje delavstva, obubožanje kmetov, propadanje obrtnikov, izseljevanje, vedno neznošnejše stanje za vse one, ki živijo od dela svojih rok in svoje glave.

Skozi šest let so nam obetale razne meščanske stranke — demokrati, kleri-

kalcij i. dr. — zboljšanje, vrstili so se gospodje na vladah drug za drugim, obljubljali in obljubljali — a v resnici gre delovnemu ljudstvu vedno slabše. In delovno ljudstvo bo še bolj stiskano, ako bo dajalo zaupnico tistim strankam, ki ga stalno bijejo v obraz. Ali hočete še jasnejšega dokaza za to, kam nas vodi gospodarstvo naše buržuazije? Ali hočete še nadalje podpirati to „gospodarstvo“? Kmetje in delavci, le združenje naših vrst nas bo rešilo propada!

delavstva, so marksisti takoj spoznali potrebo, da usmerijo vse te boje v zavestno, gotovo smer. Po vsej Rusiji raztresene, med seboj nespojene socialdemokratske krožke je združil v eno stranko ruske socialne demokracije njen kongres v Minsku 1. 1898.

Leninovo naziranje o delavskem gibanju one dobe vidimo iz njegovega spisa „Kaj delati?“ (1. 1902). Začetkom 20. stoletja sta obstajali v ruski socialni demokraciji dve glavni struji: ekonomistov in politikov. Ekonomisti so bili sledečega naziranja: V gospodarskem boju izloči delavsko gibanje razredno-zavedno avangardo, katere naloga je, da ostane vedno na isti stopnji z razvijajočim se gospodarskim bojem množic, da z njimi počasi koraka naprej. Politiki (Lenin, Plehanov, Martov, Vera Sasuljič i. dr.) pa so se ostrbo borili proti ekonomistom, ki niso hoteli, da bi se spontano gospodarsko gibanje razvilo v zavesten proletarski bojevni pokret. Lenin je očital ekonomistom, da hočejo gibanje, ki bi bilo omejeno na ozke

Lenin in strokovno gibanje.

V času, ko delavstvo razmišlja o tem, kake strokovne organizacije bi ga najlaže dvignile iz današnjega položaja, bo vsekakor koristno, da se vsaj malo seznamo s tem, kaj je mislil Lenin o delavskem strokovnem gibanju.

Leninovo stališče napram strok. organizacijam gotovo ni bilo vedno isto, kajti v prvih začetkih del. gibanja sploh v Rusiji je stalo gotovo drugače strokovno vprašanje kot pa po oktobrski zmagi 1. 1917. Lenin ni samo učil, temveč se je tudi sam učil iz vedno bolj se razvijajočega razrednega boja. Lenin kot politična osebnost je imel zlasti to dobro lastnost, da je predvideval dogodke, jih v naprej pravilno presojal in iz tega izvajal nauke.

Ko so bili koncem devetdesetih let (1890 do 1900) vedno pogostejši spontani (neorganizirani) gospodarski boji

Internacionalni pregled.

Garancijski pakt proti sovjetski Rusiji.

Nemška vlada je odgovorila Franciji, da je pripravljena priti na konferenco, na kateri bi razpravljali o garancijskem paktu in o vstopu Nemčije v zvezo narodov. Kakor je že znano našim čitalcem, dovoljuje ta pakt Franciji, da v slučaju vojne prepelje svoje čete in orožje skozi Nemčijo na poljsko in češko mejo. Pakt je očitno naperjen proti uniji sovjetskih republik.

Sovjetska vlada bo z ozirom na to ukrenila vse potrebne obrambne korake. V slučaju, da Nemčija sprejme francoske pogoje, preneha vsako prijateljsko razmerje Moskve do nemške vlade.

Francija in Anglija mislita, da je dovolj, da reakcionarna berlinska vlada dovoli transport vojske in municije. Ona to lahko dovoli, ali 20 milijonov nemških delavcev bo z vsemi sredstvi preprečilo transport orožja proti ruskim delavcem in kmetom.

Proti vojni v Maroku.

Zadnje dni prinašajo meščanski listi uradna francoska poročila, da se Rifkabili umikajo pred francosko vojsko. Namen teh poročil je prikriti vedno večji odpor, ki se pojavlja med francoskim delavstvom proti maroški vojni. Komunisti so sklicali velik kongres delavskih organizacij, ki je zahteval izpraznitev Maroka in priznanje neodvisnosti Rifkabilom.

Kongres pozivlja francosko delavstvo, da stopi v skrajnem slučaju v generalni štrajk proti maroški vojni. Delavci v tovarnah vojnih zrakoplovov so že vstopili v stavko z izjavo, da ne bodo izdelovali zrakoplovov proti Marokancem, ki se borijo za svobodo. Po vseh krajih prirejajo komunisti velike delavske protivojne shode in demonstracije.

Boji na Kitajskem.

Po zadnjih poročilih so Kitajski revolucionarji zasedli Kanton, vstaja proti tujemu imperializmu napreduje po vsej južni Kitajski.

Boji v Siriji.

Francoskim imperialistom gori pod nogami — v Maroku in Siriji. Prvo vstajo tamošnjih prebivalcev — Druzov so sicer francoski tanki udušili, ali potem se je vstaja le še bolj razgorela. Gospodstvo francoskega imperializma označuje njegov čisti vojaški značaj. Francoski komisar in vojaški komandant se je obnašal vedno brezobzirneje in neusmiljeno napram onemu delu prebivalstva, ki se ni hotelo slepo pokoravati francoskim poveljem. Napram temu je sedanje nacionalno-revolucionarno gibanje v Siriji zavzelo prav tako oster značaj, kot ga je imel pokret Arabcev, ki so se borili za svojo samostojnost proti turškim despotom. Radi neusmiljenega režima francoskih vojaških mogotcev je Sirija že nekaj časa sem dežela stalnega

revolucionarnega vrenja, neprestanih vstaj, napadov in zarot.

Protifrancosko gibanje je seveda ilegalno. Vse ilegalne organizacije vodi „Hisn-el-Wataniel-Arabi“ (arabska narodna stranka). Ona zbira okrog sebe vedno širše množice, ki so zadnje dni z orožjem v roki napadle Francoze v Damasku, glavnem mestu Sirije. O razvoju boja bomo še poročali.

Kongres II. internacionalne.

Te dni se je vršil v Marseju kongres II. internacionalne. Najodličnejši meščanski svetovni časopisi so kongres toplo pozdravili — dobro znamenje za „socialistično“ politiko te internacionalne. Tu so prišli ministri Vandervelde, Söller i. dr. Blum, Renaudel, Buxton, Hilferding — vse sami dobri „socialisti“ v okvirju meščanskih zakonov. (Bernot ni prisostvoval kongresu.)

Ti socialisti so največ razpravljali o tem, kako naj bi preprečili novo vojno — mirnim potom tako, da se ne bi zamerili buržuaziji. In niti tu se niso mogli sporazumeti in so sami jasno dokazali, da je

II. internacionala 1925 = II. internacionala I. 1914.

Frazirali so o internacionalnosti, a v resnici so pokazali ves svoj nacionalizem. Francoski, nemški in belgijski socialisti so se zavzemali za garancijski pakt, po katerem naj vstopi še Nemčija v „zvezo

narodov“ — proti sovjetski Rusiji. Angličani so pa bili proti temu in so zagovarjali neki genfski protokol, ki ga nosi s seboj v torbi njihov Macdonald. Avstrijski socialist O. Bauer pa je bil proti vsemu temu in zato so ga obsodili kot — boljševika. Večina pod vodstvom bivšega nemškega finančnega ministra Hilferdinga se je navduševala za to, naj razsoja o vsem in naj izvrši svetovno razorožitev — „Zveza narodov“ — t. j. zveza Francije, Anglije, Belgije, Amerike in Japonske, zveza glavnih do zob oboroženih imperialistov. Tu niso več govorili niti o generalni stavki. Torej ta kongres II. internacionalne ni bil nič drugega kot gramofon ententinih imperialistov in ouverture (predigra) ženevske konference, na katero se snidejo čez nekaj dni meščanski politiki in državniki (iz Jugoslavije gresta Ninčič in Radič). Voditelj francoskih „socialistov“ Leon Blum, plačan in inspiriran od francoskih meščanskih politikov, je izjavil na kongresu: „Socialistična misel naj vsak dan bolj inspirira (navdaja) „zvezo narodov“!

Torej: kapital „inspirira“ II. internacionalo, a ta naj zopet „inspirira“ kapital. To je politika II. internacionalne (družbe ministrov, rentnikov, starih gospa in gospodov), ki je nesposobna voditi razmere — pa se sama uravnava napram razmeram.

Kaj je priporočal glavni „protivojni“ govornik Hilferding? Nastopil je proti generalni stavki, češ da je to „preveč enostavna metoda za preprečenje vojn.“ „Tu ni problem“, je dejal Hilferding. In on nam je tudi pokazal, v čem je problem. Čujte ga!

„Pravi problem obstoji v pripravljanju organizacije miru!“, tako nam nasvetuje ta slavni bivši nemški finančnik. Kaj ne, kako je to enostavno! To se pravi: „Vi delavci, delajte na železnica in v munijskih tovarnah za pokolje v Maroku, Siriji, Kitajski, ne stopite v stavko — ker to je boljševizem —, mi socialisti bomo pa ta čas teoretično pripravljali mir.“

Za časa kongresa so grmeli po ulicah Marseja: topovi, municija, mitraljezi, francoska vojska — ki gre v Maroko. Socialisti niso vzrekli niti protestne — besede proti tej francoski imperialistični vojni.

Danes se ves svet peča s pripravljanim napada s strani imperialistov na delavsko-kmečko Rusijo. Kaj je II. internacionala sklenila z gzirom na to? — Obsodila je sovjetsko Rusijo, češ da zastruplja Kitajce in druge kolonialne narode z — nacionalizmom. In v resoluciji kongresa se pravi, da je to „resno svarilo na naslov ruske vlade“. To je moralna podpora angleškim in francoskim imperialistom! Tak sklep je razumljiv, če pomislimo, da je na kongresu zastopalo ruske socialiste (ki jih v Rusiji ni) 21 ruskih kontrarevolucionarjev.

Iz komisije, ki je izdelovala resolucijo o vzhodnem vprašanju (Kitajska itd.), so izključili avstrijskega socialista O. Bauerja, ker je ta dejal, da je treba priznati uniji sovjetskih republik revolucionarne zasluge za prebujenje kolonialnih narodov.

Še nekaj: Istočasno s tem kongresom se je vršil en dan v istem mestu — Marseju kongres francoskih komunistov, na katerem je bilo 1125 delegatov, ki so predstavljali 490.000 delavcev. Na tem kongresu se je govorilo ne teoretično, ampak konkretno proti vojni. Manifestirali so proti vojni tudi po ulicah. Nastopila je policija in streljala na delavce. Medtem ko je na ulicah delala proti komunistom policija, so na kongresu II. internacionalne „socialisti“ grmeli — ne proti buržuaziji, ampak tudi proti komunistom...

Kateri slov. delavec bo še za tako „internationalo“?

Narodno gospodarstvo v Rusiji.

Evropska buržuazija in svetovni velekapital so v svoji ofenzivni antiruski politiki vedno računali z enim važnim momentom: ekonomska blokada Rusije, onemogočenje izvoza iz in uvoza v proletarsko državo, bodo uničile edino delavsko-kmečko državo na svetu in odprle vsa gromadna bogastva Rusije za eksploatacijo od strani svetovnega kapitala.

Toda ruski delavci in kmeti sta prekrizala peklenške račune buržujskega sveta in se z energijo in vztrajnostjo lotila ureditve notranjega položaja svoje države. In to se jim je posrečilo v polni meri. Ako pregledamo zasedanje ekonomskega sveta vseruskega sovjeta, katerega so se udeležili vsi največji ekonomisti Rusije, tedaj

6. septembra mora priti zagorska občina v roke Združenih delavcev in kmetov!

spoznamo šele ogromno delo in uspeh osvobodene Rusije.

Predsednik vseruskega sovjeta Rikov je pozdravil navzoče v imenu izvršnega odbora komunistične stranke Rusije in jih opozoril, da so glavni problemi, od rešitve katerih je odvisen nadaljni napredek državne ekonomije, realizacija žetve in sistematiziranje državne bilance za bodoče leto. Letošnja žetev bo nad vse pričakovane dobra, toda računati je treba tudi s povečanjem notranjih stroškov, kar zahteva večanje industrijske produkcije in izvoza v inozemstvo. In ravno bogata žetev mora doprinesti vsa sredstva, ki so potrebna za nabavo strojev v inozemstvu.

Preosnova kapitala in reaktivacija domače industrije ter poljedelstva zahtevajo velikansko pomoč od strani države in državnega budžeta, ki se mora naslanjati samo na produktivno moč države in na povečanje ter uskorenje izmenjave produktov, nikakor pa ne na povečanje davkov.

Malo je upanja, da bi mi dobili finančni kredit v inozemstvu. Danes je Rusija edina država na svetu, katera je sposobna urediti in ustvariti tehnično bazo svoje ekonomije brez zunanjih dolgov. Ruski proletarij je premagal ekonomsko krizo, ki smo jo podedovali od bivše imperialistične svetovne in državljanske vojne, katero nam je usilila evropska buržuazija. Danes se z velikimi koraki približujemo normam predvojne produkcije.

Na koncu svojega govora poziva Rikov vse ekonomske organe, naj združujejo svoje sile in utrdijo zgradbo novega socialističnega društva in to brez pomoči zapadne Evrope.

Nato je govoril komisar financ s. Sokolnikov, ki je poudarjal veliko razliko med lanskim in letošnjo žetvijo. Letošnja žetev bo prinesla 800—900 milij. pudov (en pud = 16 kg) žita več kot lansko leto. Tudi v drugih nacionalnoekonomskih panogah se opaža 50—60% porast v razmerju do lanskega leta, kar pomenja ogromen korak naprej. Prva dobra posledica izvoza bogate žetve bo — povečani uvoz strojev in sirovin, ki so tako potrebni ruskemu proletariatu.

Toda današnji uspehi še niso končni cilj ruske ekonomske politike, ker se ona šele približuje predvojni produkciji in šele takrat, kadar jo dosežemo, se lahko prične pravi in sistematičen napredek ekonomije.

Leta 1923-24 je znašal državni proračun 1300 milijonov rubljev in se je leta 1924-25 povečal na 2500 milij. rubljev. Bodoče leto bo on prekoračil 3000 milij. rubljev.

Obenem pa mora sovjetska davčna politika imeti svoje meje, ker ona ne sme udušiti vsako iniciativo in škodovati privatnim podjetjem, v kolikor so ta privatna podjetja priznana od obstoječega ekonomskega sistema. Dohodki ne smejo izvirati iz povečanja individualnih davkov, ampak iz povečane produkcije in izmenjave. Uvedba popolne abstinence je otežkočena in država je prisiljena, da dovoljuje državno prodajo alkohola. Vendar znaša produkcija alkohola samo 5% predvojne produkcije.

Stabilizacija in kroženje denarja znaša danes 800 milijonov rubljev in bo v kratkem povišana na 1200 milijonov.

Hranilnice, ki beležijo danes kapital 20 milijonov rubljev, se ne razvijajo tako povoljno vsled nezaupanja od strani državljanov, ki so razočarani vsled usode predvojnih vlog. Nujno in potrebno je raztolmačiti narodom, da predvojne vloge niso bile konfiscirane od sovjetske vlade, ampak samo devalvirani vsled velikega padca valute in da današnja valuta garantira popolnoma vsako vlogo.

Vsled komplikacije ekonomskih odnosov v notranjosti države, ki se opažajo tudi v finančni politiki cele države, se je mnogo razpravljalo o tem, da li vodi ta novi ekonomski sistem do socializma. Sokolnikov trdi, da bančna, borzna sindikalna podjetja vsebujejo v sebi elemente socializacije nacionalne ekonomije. Ti elementi, čeprav so nastali na bazi kapitalistične evolucije, bodo prišli tekom svojega razvojnega procesa v kolizijo s kapitalističnim sistemom. Po svojem bistvu oni predstavljajo pripravo za socialistični in ekonomski red. Od onega časa naprej, ko je proletarij prevzel državno oblast, služijo vse te institucije edino interesom ekonomske socializacije.

V inozemstvu skušajo proglasiti finančni blok proti Rusiji. Toda s tem, da zadr-

žujejo normalni ekonomski razvoj Rusije, škodujejo sami sebi, ker povečujejo s tem brezposelnost v zapadni Evropi ter izživajo ekonomske krize. Vsled tega moramo delovati na to, da razbijemo ekonomsko blokado Rusije s tem, da povečamo izvoz žita, petroleja, lesa in drugih produktov, kar se nam bo posrečilo tudi brez inozemskih kreditov. Poljedelstvo moramo dvigniti, izvoz povečati — to naj bo glavna naloga bodočega državnega proračuna.

Iz govorov teh dveh sovjetskih voditeljev je razviden gospodarski položaj Rusije.

Dopisi.

Zagorje ob Savi. V nedeljo 23. p. m. je litijski glavar prepovedal naš shod, češ da prijava ni bila kolkovana s 25 Din. Toda shod se je vršil zadnjo nedeljo 30. avgusta pred rudniško restavracijo. Shod je bil tako polnoštevilno obiskan kakor že dolgo ne, dočim je bilo na klerikalnem shodu po prvi maši le 50 ljudi. Na shodu so govorili ss. Makuc, Weinberger in Ranzinger (socialist). Delavstvo je burno pozdravljalo vsa izvajanja in 6. septembra bo zmagala lista združenih delavcev in kmetov, ki ima 5. skrinjico. Zagorski proletarij bo 6. sept. dokazal, da so se njegove vrste v teh letih reakcije le še pomnožile.

D. M. v Polju. Pri nas bodo občinske volitve 13. septembra. Demokrati in klerikalci so z vsemi silami na delu, da bi pri teh volitvah ne prišla do izraza volja delavcev in kmetov. Toda to se jim ne bo posrečilo. Vsi zavedni delavci in kmetje bodo vrgli svojo kroglico v 2. skrinjico, za listo združenih delavcev in kmetov.

Pismo iz Prage.

Tudi v češkoslovaški meščanski republiki je začel peti nad hrbtom proletariata bič reakcije. Buržuazija pripravlja parlamentarne volitve in zato gleda, kako bi pritisnila k tlom močno komunistično stranko Čehoslovaške. Zato si je buržuazija izmislila, da so češki komunisti pripravili atentat na predsednika Masaryka. In pod to pretezo se vrstijo hišne preiskave in aretacije. Policija razpušča komunistična zborovanja in nato pa pišejo meščanski listi: ti prokleti komunisti so zopet napadli našo narodno policijo. Meščanske stranke so se nadejale, da bo komunistično stranko uničilo to, da je več poslancev izstopilo iz komunističnega kluba. Ali proletarij to diščenje le pozdravlja, kot je svoj čas po-

Ena tovarna - ena strokovna organizacija!

zdravil slovo od proletarskih vrst tistih ljudi, ki niso spadali v te vrste, kot Klemenčič, Fabjančič i. dr.

Gospodarski položaj delavstva je slab. Zlasti slabo se godi nekvalificiranim, pomolnim delavcem, ki zaslužijo tedensko 120 šK, ženske pa 70 do 100, kvalificirani delavci imajo na uro 4 do 7 šK. Zato so zopet na dnevnem redu vedno pogostejši mezdni boji. Le revolucionarni del proletariata se res zavzema za delavske interese. „Socialisti“ pa trobijo tu skupaj z meščanskimi strankami v en rog in so še slabši kot v Jugoslaviji.

Politični izgnanec.

Pismo iz Pariza.

(20. VIII. 1925.)

Štiri tedne že bijejo bančni nastavljenji skoro cele Francije orjaški boj za svoje upravičene zahteve. Nizke plače in beda je zrevoltirala vse bančno osebje in bančni nastavljenji so se poslužili za dosego svojih pravic skrajnega orožja — stavke.

Obstoje štiri strokovne organizacije bančnih nastavljencev, katere so še spomlad razen razredno-bojevne organizacije odklanjale skupno akcijo in so vsaka zase posebej predložile svoje zahteve bankirjem. Te zahteve so bile po vrsti gladko odbite. Tedaj so spoznale, da se morajo združiti, ako hočejo kaj doseči. Ustanovil se je stavkovni

odbor iz predstavnikov vseh štirih organizacij. Ta odbor je vzel v roke vso akcijo in vodi tudi sedanjo stavko. Brez dolgih pogajanj za zeleno mizo so bančni nastavljenji napravili enotnost v akciji. Tako so bili tudi voditelji žoltnih organizacij prisiljeni stopiti v akcijo, ako niso hoteli izgubiti vsakega zaupanja. Čeprav nočejo priznati razrednega boja v teoriji, so ga morali priznati v praksi. Rad bi natančneje opisal razvoj in potek te stavke, ki se z vsakim dnem poostrejuje in objema vedno večje število bančnih nastavljencev v vsej Franciji. Ali ker vem, da „Del.-kmet. list“ nima preveč prostora, se bom omejil le na par najvažnejših podatkov. Plače posebno žensk v banki in navadnih nameščencev (ne uradnikov) so bile tako nizke, da ni mogoče z njimi izhajati. Dobili so 300 frankov mesečno! Ženska s štirimi otroci 580 fr. Zato so bančni nastavljenji složno nastopili za zboljšanje gmojnega položaja vsega osebja. Njihove glavne zahteve so sledeče:

1. Oficielno priznanje strokovnih organizacij; 2. radi stavke ne sme biti nihče niti ne odpuščen niti proti svoji volji premeščen; 3. delo naj se prične ob 8-30 zjutraj in traja do 18. ure z dvema urama odmora opoldanskega odmora. Na soboto in dan pred praznikom je popoldan dela prost. Delo v tem času se mora plačati kot nadurno delo; 4. minimalna plača 17 fr. dnevno.

To so najglavnejše zahteve bančnih nameščencev. Včeraj so še bili „mirni in solidni meščani“, danes so se uvrstili med bojne vrste proletariata. V Mar-seju se je stavka začela in se razširila po vsej Franciji. 3. avgusta so se pridružila stavki sledeča mesta: Paris, Nantes, Valence, Toulon, Saint-Etienne; 4. avgusta: S. Germain, Besancon, Bordeaux, Clermont-Ferand, Tulle, S. Servan, Toulouse, Perpignan, Montpellier, Beziers, Narbonne, Renne itd. Z eno besedo: stavka se vedno bolj širi. Čim dalje traja, tem večjo odločnost vidimo pri bančnih nastavljencih.

Poudariti moram tudi to, da stavkujoči ne čakajo mirno doma na stanovanjih, kedar se jim sporoči konec stavke in povratek na delo. Dobro se zavedajo tega, da bo stavkovni odbor le tedaj uspešno izvedel stavko, ako ga bodo vsi stavkujoči podpirali. Stavkujoči prirejajo shode in poulične manifestacije. Nad 20.000 stavkujočih bančnih nastavljencev dnevno kroži po pariških bulvarjih. Vsa policija je mobilizirana, vse banke močno zastražene s policijo in meščansko gardo, ki se imenuje „republikanska garda“. Ko se osebje v banki „Societe Generale“ še ni pridružilo stavki, so stavkujoči prodrli močan policijski kordon ter pozvali svoje tovariše na bojno solidarnost. In tako so se tudi ti poslednji pridružili stavki. Vse javno mnenje je na strani stavkujočih. Vse delavstvo smatra ta boj za svoj boj in ga direktno podpira. Tako se prebujajo v Franciji ne samo ročno delavstvo, temveč tudi duševna inteligenca. 80.000 učiteljev je danes v proletarskih vrstah! Bančni uradniki jim sledijo! Zato meščansko časopisje toliko pisari o „boljševiški nevarnosti“.

Živele skupne akcije!

Živel razredni boj!

Slovenski delavec, ki je prišel v Pariz si služiti kruha.

Razno.

Francoska socialistična stranka je brzojavno pozvala Zvonimira Bernota, urednika svetovnega dnevnika „Naprej“ (ki pa izbaja le enkrat na teden za vse dni), da pride nemudoma v Pariz in prepreči težnje s. Makuca po ministrskem stolčku. Z ozirom na to, ker so francoski socialisti strogo obsodili Antona Kristana, je pozval Bernot tudi zato, da uvede v celi Franciji načelo javnosti in progresivnega davka. Bernot se obotavlja, da bi se odzval temu visokemu pozivu, ker dvomi, kako bi v njegovi odsotnosti L. Klemenčič pobiral progresivni davek v Sloveniji.

Zedinjenja ne bo! Zadnji „Naprej“ nam sporoča poleg gornje vesti o Francozih tudi to, da v Jugoslaviji ne bo strokovnega zedinjenja zato, ker dela Ber-

not proti njemu. Bernot hoče res postati cel vel. Toda žaba bo počila. In do strok. zedinjenja bo kljub tej žabi prišlo. In „Naprej“ se bo s tistim dnem preselil na pokopališče skupaj z vsemi razbijači delavskih vrst. Do tedaj mu vsekakor želimo uspeha v boju — proti mlinom na veter.

Papež je nezmotljiv. Pa ne oni v Rimu. Ampak ta v Ljubljani: Bernot Zvonko I. On je edini poklicani, da povede Izrael (svetovni proletarij) v deželo svobode. To nam je povedal „Naprej“ v zadnji številki. Mi se temu pokoravamo. Zato ne bomo več „Naprej“-u nasprotovali in tudi ne odgovarjali, da ne pridemo na njegov indeks. Papeževi nezmotljivosti slava na vekov vekov. Amen.

Popravek.

V zadnjo številko se je v objavo o pisarni Dr. Tume vrinila neljuba tiskovna napaka, ki kvari smisel celega stavka. Pravilno se mora glasiti tako, kot stoji danes: „Ako je kdo preganjan radi proletarskega delovanja, naj pove dr. Tumi, da obvesti nas o stvari“ (in ne o stroških, ki jih nosi vsak zase.) To obvestilo je za nas zato potrebno, da o vsaki krivici lahko poročamo v listu.

Tiskovni sklad.

Nabiralna pola št. 90 Bauer Joško Zagorje; Bauer Joško 10 Din, po 5: Okrogar A., Košič Stefan, Grahek Ivan, Lavrič Gašper, nečitljivo, neimenovani, Aschman Joško, Drimel Otmar, Sedlar Vinko 10, po 1: Regancin Rud., Lebeničnik Franc, Drimel Alojz, Plahut Joško, Jelen Ivan, Ostrožnik Alojz, Weinberger Mirko, 125, Sluga Franc 050, Klopčič Gregor 150, Rus Ivan 175, Bauer 125, po 3: Strašek Joško, Sitter Joško, Bauer Maks, Blaško Robert, Bauer Venc. 2; nab. pola št. 99 Kos Peter; Cepeljnik Franc 25, po 10: Čerin Ivan, neimenovani: 1, 10, Kočevar Leopold 5, po 3: Kos, Kos Peter, Bokal Franc, Marn Jakob, po 2: Sinkovc, nečitljivo St. Vid, po 1: Rangus Martin, Skode Franc, Zupančič Ciril 075, nečitljivo 250, Končar Marko 150, nab. pola št. 91 Fakin Pavla Zagorje; po 5: Farčnik Marija, Hodomalj Marija, neimenovana, Vidic 10, Borvegclja Karol 2, neimenovani 4, Drnovšek Pavla 050, vesela družba razrednozavednih grafičnih delavcev 110, nab. pola št. 49: Obitelj Fakin 10, neimenovani 8, po 5: Ažman Joško, Stražek Joško, po 4: Gobec Ivan, Prešnikar J., Ilg Norbert, po 3: Plahutnik A., Peer Ivan, po 2: Hlebec Iva, Leaneger Rudi, Robčič Blažo 250, V. K. Zagreb 70, po 5: Skočir Ciril Ljubljana, Knaflič Franc, Pavlič Ivan, Mikluš, Rovlar, Kos, po 10: Knaflič Jakob, Bem Ludvik, dva neimenovana, Z. J., nab. pola št. 75 Drstvenšek: po 10: Zupančič Anton, Pezdirc Jože, po 5: Zagar Anton, Brenc Rudolj, Resnik Franc, Cerovšek Albin, Rodi Ivan, Božič Ivan, Drstvenšek Andrej, Klanček, Jereb Jernej, Haler Josip, Strugar, Aleksič-kantiner, po 4: Virant Karl, Marčič Franc, po 2: Kraic Franc, Cerovšek Ivan, Smodič Janko, Kavčič, Koprivc, po 1: Kozine, Bedenc Anton, Cvetko Franc, Maškon Anton, Ašič 3, Cretnik Fr. Grobelno 25. Skupaj 470 Din. Všteviš zadnjo vsoto skupaj 96945 Din.

Izdajatelj za konzorcij Kusold Alojzij, Ljubljana. Urednik: Ciril Štukelj, novinar, Ljubljana. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje.

Sreča Vas išče!

Efektna loterija Narodno kulturnega društva Mala Nedelja. — 300 dobitkov v vrednosti 15.550 Din. Žrebanje nepreklicno 15. novembra 1925. Srečka stane samo 5 Din.

Kupujte in naročite srečke takoj skupno pri Narodno kulturnem društvu Mala Nedelja. Pošljite znamke v pismu!

Sodrug iz raznih krajev nas večkrat prosijo, da jim preskrbimo advokata ali da mi pri njem opravimo njihovo zadevo. Zato obveščamo s tem vse sodruge, da naj se obračajo vedno direktno na:

Advokat dr. Henrik Tuma

Ljubljana, Dunajska cesta 17/1.

Ako je kdo preganjan radi proletarskega delovanja, naj pove dr. Tumi, da obvesti nas o stvari itd. Uredništvo lista.

